

Gerard Sala i Rosselló: pintura, escultura i poesia

Text > EUSEBI PUIGDEMUNT I PUIG, professor i historiador

Gerard Sala (Tona, 1942 - Badalona, 2024) va cursar els estudis de pintura a l'Escola Massana, a l'Escola Superior de Belles Arts de Sant Jordi i a l'Escola de Pintura Mural a Sant Cugat del Vallès. Des del 1979 va ser professor de pintura a la Facultat de Belles Arts de la Universitat de Barcelona. La seva relació amb Sant Joan de les Abadesses, on tenia l'estudi, ve de lluny, tant per lligams familiars com pel fet que hi va cedir gran part de la seva obra perquè s'hi exposés permanentment.

Es va dedicar essencialment a la pintura, tot i que també va conrear altres camps de l'art com el gravat, la litografia, l'escultura (*La porta del mar* a Badalona i el monument als donants de sang de Sant Joan de les Abadesses), el mural (dos-cents metres quadrats a l'estuc a Honda Greens, la Garriga), el cartell (de les Festes de la Mercè de Barcelona, 1995, i de Sant Joan de les Abadesses, Ciutat Pubilla de la Sardana, 1997), l'escenografia (*Nascita e Apoteosi di Horo*, òpera de cambra de Miquel Roger), els segells (tres per a la sèrie preolímpica) i la poesia (*Amb la veu als ulls*, *Germinal* i *L'esperit intangible*). Com a promotor cultural, cal destacar la seva tasca al capdavant de l'Espai Art L'Abadia, que la seva iniciativa i experiència han convertit en una sala d'exposicions de referència de l'art contemporani català.

El pintor

El filòsof Arnau Puig situa Gerard Sala com a integrant de la generació del 66,

de la qual formen part Ansesa, Artigau, Carbó Berthold, Chanco, Grimal, Robert Llimós, Niebla, Serra de Rivera, Viladecans i altres. Com tots ells, partia d'una formació reglada, fet que li va conferir una llibertat creativa que, al seu torn, li va permetre exercir la pintura sense cap mena de cotilla ni d'imposició estètica de cap corrent artístic definit. És per això que la historiadora de l'art Rosa Malet afirma en el seu moment que la trajectòria artística de Gerard Sala era exclusiva-

ment seva. En aquest sentit, doncs, cal entendre la seva resposta a la pregunta que li van fer en una entrevista que va concedir l'any 1981, sobre què volia aconseguir de la pintura: «No busco finalitats. No pretenc fer pintura-pintura, pintura d'acció o suport-superfície. Surt el que soc. El que vull és pintar i no pas buscar definicions del que faig.»

En la seva evolució artística es poden distingir algunes etapes: «l'inici simbòlic» (1965-1972), en part depe-

>> Gerard Sala i Rosselló.
(Foto: ARXIU FAMÍLIA SALA)

>> Al seu estudi de Sant Joan de les Abadesses. (Foto: ARXIU FAMÍLIA SALA)

nent una mica del surrealisme; «desplaçaments-moviments» (1972-1979), amb molta presència de la figura humana, a la qual retornà més tard; «natura-pintura» (1979-1982), en la qual incorporà elements reals i naturals de l'entorn; «entorn, recerca i síntesi» (1982-1991), en què recuperà la figura humana amb una visió acostada al cubisme i en la qual es definien els elements simbòlics que ja li eren recurrents, de colors variats amb predominança dels tons vermells, ocres i blaus; «mirada interior i aures» (1991-2005), en la qual el simbolisme es tornà més espiritual, procedent de la mirada interior i de la influència taoista, i el color se simplificà amb un predomini del blau; «itineraris de l'intangible» (2005-2024), en què camins d'aigua conduïen a itineraris en l'espai, entre estels i constel·lacions; itineraris en l'aire, de la llum: és la pintura d'una sensació, d'un sentiment intern.

Pel que fa a les influències que va rebre al llarg del seu periple pictòric, reconeixia que Joan Miró, com a artista, com a persona i pel seu compromís amb el país, era el seu gran referent.

L'escultor

En parlar del Gerard Sala escultor hem de diferenciar les escultures destinades a l'espai públic, òbviament de gran format, de les de petit format pensades més per al gaudi personal del contemplador que no pas per a l'exhibició

pública. Entre les primeres sobresurten el monument als donants de sang de Sant Joan de les Abadesses (2002) i *La porta del mar* de Badalona (2003), esmentades abans. Les escultures de format més reduït estan elaborades a partir d'elements que li fornien la natura mateixa, restes que recollia, i n'utilitzava les formes que el pas del temps havia anat canviant en noves i a voltes sorprenents fesomies; ell completava tota aquesta munió d'elements bosquerols amb els pinzells i els colors, talment un diàleg entre escultura i pintura: en opinió de la crítica especialitzada, en «un diàleg entre matèria i somni». Es tracta, doncs, d'unes peces amb molta senzillesa formal, ensems que una veritable síntesi entre natura, art i llibertat.

El poeta

La praxi de la poesia no es donà en Gerard Sala amb la continuïtat i l'assiduïtat que trobem bàsicament en la seva pintura i escultura. Hi ha un primer període que va del 1966 al 1969, un segon període centrat solament en l'any 1977 i un tercer període que va del 1984 al 1988. És a partir de l'any 1994 que pren una certa continuïtat ja fins al 2010. El denominador comú en totes les etapes, bé que amb matisos, és que hi descriu tant les influències visuals del seu entorn proper com els aspectes estètics que aquesta mirada diposita en la seva pintura. Vicenç Altaïó ho

descriu molt encertadament: «La pintura i la poesia seves celebren l'enigma dels noms anomenats secrets que l'escriptura reedita amb l'ull [...]. En pintar els poemes, el pintor escriu una pintura increada, que es fa mentre es fa, pintura que no és pintura sinó poesia sense identitat, buida de si».

En una entrevista publicada a «La Contra» de *La Vanguardia - Girona* el 2012, deia el següent: «Vaig unir poesia i dibuix per buscar paraules perquè m'agrada l'intangible, l'aire, la llum, l'aigua, les coses ingràvides i immaterials. I vaig incorporar poemes als dibuixos perquè una cosa explica l'altra».

De la seva producció poètica destaquen els poemaris *Amb la veu als ulls*, de l'any 2001, que fou guardonat amb el Premi Betúlia de Poesia de Badalona; *Germinal*, del 2005, i *L'esperit intangible: Llum aigua aire*, del 2008.

Segons l'historiador de l'art Eduard Carbonell, «Gerard Sala, sigui en pintura, en escultura o en poesia, captiva l'instant fràgil i breu en el temps d'una visió a l'inici de la natura que es converteix en emoció i sentiment. Gosaríem dir que tant la pintura com l'escultura i la poesia són el mateix».

>> Itinerari del blau II, 2006, tècnica mixta sobre tela, 130 x 130 cm.

(Foto: COL·LECCIÓ ESPAI ART L'ABADIA)